

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881.

Första Kammaren.

N:o 19.

Lördagen den 12 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades två protokollsutdrag för sammanträdet på förmiddagen.

Fortsattes föredragningen af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 4, angående tullbevillningen.

6 punkten.

Tullen på ost.

Herr Ekman, Johan Jacob: Utskottet anför i främsta rummet vid behandlingen af min motion angående borttagande af den förliden riksdag beslutade tull på ost, att:

»För bedömande af frågan, i hvad mån andra länders representationer ansett sig kunna genom en införseltull å ost bereda statsverket inkomst utan att försumma eller kränka de arbetande klassernas intressen, får Utskottet erinra, att nu stadgade tullsats (7 öre per kilogram, motsvarande 2 kronor 97 öre per centner) måste, vid jemförelse med utlandets förhållanden, betraktas såsom ganska lågt tilltagen.»

Jag tager mig friheten fråga, huru vet Utskottet detta? Det är förmodligen i känslan af sina egna motivs renhet, som Utskottet anser, att andra länders representationer icke låtit sig ledas af andra än ädla bevekelsegrunder; men att emellanåt förhållandet varit annorlunda, kan väl dock icke bestridas. Dessutom anser jag att tullsattserna på denna artikel i andra länder icke för oss hafva någon betydelse. Utskottet anför: »Så är ost för närvarande vid införsel underkastad en tullafgift i Danmark af 8 kronor 84 öre, i Tyskland af 7 kronor 57 öre per centner. Norska stortinget har genom beslut sistlidna år höjt ifrågavarande tullsats från förut stadgade $6\frac{2}{3}$ öre per kilogram till mer än dubbla beloppet eller 15 öre.» Hvad nu först Danmark vidkommer, tror jag man kan antaga, att produktionen af ost derstädes motsvarar konsumtionen af denna vara, med undantag af den lilla qvantitet finare engelsk och fransk ost, som endast konsumeras af de förmögnare klasserna, och att tullsatsen således är utan betydelse. Hvad Tyskland beträffar, lär det väl icke vara från detta land, som

Tullen på ost. vi i afseende å tullagstiftning böra hemta efterdöme, och det är dessutom känt, att Tysklands tullpolitik på senare tider framkallat rätt mycket missnöje inom landet. Vidkommande slutligen Norge, är det bekant att detta land hemtar sin förnämsta inkomst af tullintraderna och icke vill veta af någon annan, åtminstone väsentligare, inkomstitel än denna. Så har emellertid icke varit förhållandet hos oss. Tull på ost pålades sista riksdagen på grund af sympati för ett visst intresse, som i synnerhet i Medkammaren har starka förespråkare, men någon på pröfning och sakkännedom grundad princip innebar visserligen icke detta beslut. Enahanda är förhållandet med de inregistreringsafgifter, vi snart komma att behandla, och jag anser den diskussion, som nu börjat angående ost, såsom en förpostfäktning för frågan om inregistreringsafgifterna. För så vidt jag kan se, gäller det nu, att Riksdagen bestämdt uttalar sin mening, huruvida den vill vidhålla de åsigtger i afseende å tullagstiftningen, som ända till sista riksdagen gjorde sig gällande, eller om Riksdagen vill inslå ett nytt system och bibehålla de tullafgifter, som då pålades. I fall detta system skulle vinna afseende, så få vi bereda oss på att, efter det tullen på ost, äfvensom inregistreringsafgifterna, blifvit befästade, nästa fråga blifver att lägga tull på fläsk och sill, möjligen äfven på salt m. m.

Hvad nu särskildt ost vidkommer, så vitsorda såväl embetsmyndigheterna som Landtbruksakademiens förvaltningskomité, att den ost, som införes, egentligen afser förbrukning af de arbetande och i ekonomiskt afseende mindre väl lottade samhällsklasserna, äfvensom att den beslutade tullen icke skulle komma tillverkarne af ost i någon anmärkningsvärd grad till godo:

Utskottet har här vidare anfört:

»Då statsverkets behof af inkomster, hvilket måste anses hafva utgjort det bestämmande skälet för Riksdagens beslut att med tull belägga denna artikel, ännu oförminskadt kvarstår, hemställer Utskottet, o. s. v.»

Jag anser för min del, att Utskottet, icke ens då dess betänkande daterades, hade anledning yttra, att det skäl, som anföres såsom bestämmande för förra Riksdagens beslut ännu »oförminskadt kvarstod», och ännu mindre kan jag medgifva detta efter de gemensamma voteringar, som egt rum för några dagar sedan, då statsutgifterna blefvo så väsentligt nedsatta.

Enligt embetsmyndigheternas uppgifter utgjorde medelkvantiteten af ost, som 1875—1879 infördes, 811,802 kilogram. Efter en tull af 7 öre per kilogram gör detta omkring 57,000 kronor. Det är dock knappast antagligt, att kvantiteten hädanefter blir lika stor, då enligt de officiella meddelandena importen 1879 nedgick till ungefär hälften mot året förut.

Efter den utgång frågan om majstullen fick i förmiddags, tror jag mig kunna antaga, att Kammaren äfven i afseende å borttagandet af tullen på ost vidhåller samma princip. Man skulle eljest kunna frukta, att Kammaren hyste större sympatier för landtbruket än för de arbetande klasserna. Huru det än kommer att slutligen gå med denna fråga, hoppas jag därför, att åtminstone denna Kammare afgifver en

opinionsyttring i den ifrågasatta riktningen. Jag anhåller om afslag *Tullen på ost.* å Utskottets hemställan och bifall till min motion. (Forts.)

Herr Reutersvärd: Det är sannolikt icke för någon af Utskottets ledamöter, som varit med om detta betänkande, oväntadt att få höra dem, som hysa motsatta åsikter, klandra hvarje försök till motivering, som Utskottet tillåtit sig. För min del finner jag denna motivering klar och Utskottets uttalande fullt bevisande för den, som vill taga skäl. Utskottet har uppställt en jämförelse mellan våra grannländers tullsatser och våra egna. Då visar sig, att den tullsats, hvars bibehållande Utskottet föreslagit, utgör icke fullt 3 kronor per centner ost, då till exempel Danmark har 8 kronor 84 öre och Tyskland 7 kronor 57 öre per centner samt Norge 15 öre per kilogram. Det är väl möjligt, att man anser värt mäktiga land Sverige så oberoende af alla yttre förhållanden, äfven i handelspolitiken, att man icke behöver fästa afseende vid hvad våra grannar göra, men å andra sidan tror jag, att lika litet som ett land kan spärra sig från den öfriga kommersiella världen, lika litet kunna vi hålla en särskild handelspolitik för oss.

Den ärade talaren, som naturligtvis klandrade Utskottets motiv, försökte visa oss skälet, hvarföre man i Danmark har så hög tull på ost. Det var, att det blott är de finare ostsorterna, som dit importeras, hvaremot den vara, som till Sverige införes, begagnas af den fattigare befolkningen. Jag tror icke att det försöket till bevis är särdeles lyckligt, ty han har lika svårt att bevisa det ena som det andra. Ett faktum är, att hit införes till betydlig kvantitet just den ost, som de förmögnare klasserna begagna, och då man vill försöka att beskatta förmögenheten, der den verkliga finnes, tror jag, att från den synpunkten den af Utskottet förordade tullsats kan försvaras.

Talaren yttrade, att Tysklands handelspolitik icke är efterföljansvärd och att stor missbelåtenhet deröfver är rådande. Det är klart, att i alla länder, der frihandels- och skyddstullsåsigterna kämpa med hvarandra, blifver det ett stort antal missbelåtna och ett stort antal belåtna. Det blir alltid så, att frihandlarnes älsklingsidé är att få allt så tullfritt som möjligt, då protektionisterna å sin sida försöka åstadkomma skyddstullar.

Samme talare yttrade äfven, hvad Norge beträffar, att det hade ett annat system än andra länder för att skaffa sig nödiga inkomster, och att det derföre kunde förklaras, att Norge hade så hög tull på ost, och höga tullar i allmänhet. Man är icke sen att åberopa Norges exempel, när det passar i stycke. Jag hyser icke stort bekymmer i afseende å den slutliga utgången af denna fråga, ty ju mera man i denna Kammare försöker att omintetgöra förra Riksdagens beslut, så mycket större blifver sannolikt spänstigheten i den andra, och jag lyckönskar Riksdagen, att Medkammaren i det fallet vill tillse, att icke Riksdagens beslut blifva en hazard från den ena riksdagen till den andra.

Den siste ärade talaren uträknade hvad tullinkomsten skulle göra, om införseln af ost blef lika 1881 som 1880. Det vore endast fråga om 57,000 kronor. Det är verkligen sant, att på vår nuvarande budget inverkar den summan icke så störande, att man icke skulle kunna

Tullen på ost. undvara den, men får man plocka bort en 50-, 60-, 70,000 kronor här och der, tror jag det blir svårt att få debet och kredit att gå i hop; (Forts.) och då regeringen framställt begäran om tilläggsbevillning, förvånar det mig, att man icke vill begagna de inkomstkällor, föregående Riksdag lemnat, utan slå in på en ökad direkt beskattning. Vill man framkalla oro i landet, så skall man lägga an på att taga inkomst på den direkta vägen, men vill man icke i onödan framkalla oro, bör man slå in på det system, som snart sagdt hela världen tillämpar utom vi, nemligen den indirekta.

Talaren nämnde också, att det var ett visst intresse, som gjorde sig gällande vid sista riksdagen och icke sjelfva sakens betydelse. Skulle det vara landbruksintresset? Det är möjligt. Jag anser mig icke hafva rätt att bedöma hvars och ens motiv vid fattandet af ett beslut. Mitt motiv är hufvudsakligen det, att skaffa staten en välbeförlig inkomst, och jag säger nu såsom vid flera föregående tillfällen, att jag önskar, att vi så fördela tullen på snart sagdt alla artiklar, som hemtas från utlandet, att de lemna oss behöfliga statsinkomster, och att hvar och en, som vill njuta af utländska produkter, får underkasta sig en måttlig afgift, då staten är skyldig att bekosta ett så dyrbart embetsverk som vårt tullverk. Jag kan för min del icke se, hvarföre de, som konsumera några få artiklar, skola betala alltsammans, då de, som hafva precis samma rättighet i afseende på begagnandet af andra artiklar, icke betala något. En rättvis och jemn fördelning af tullsatserna vore, efter mitt förmenande, särdeles lycklig och det enda rätta. Jag är icke någon vän af höga tullsatser. Berodde det på mig, skulle jag sänka dem i många fall, men det säger sig sjelft nej i närvarande stund, då staten behöfver alla sina inkomster.

Jag inskränker mig till att yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr vice Talmannen: Under den senare delen af förmiddagens debatt uppträdde en högt ärad talare på östgötabänken och beklagade särdeles lifligt den obeständighet, hvartill Kammaren skulle göra sig skyldig, om den nu sökte rubba de beslut, som vid senaste riksdag fattades i några tullfrågor. I anledning deraf beder jag att få erinra om det sätt, hvarpå dessa tullsatser tillkommit. Tva motionärer, Friherre Klinckowström och Herr Carlsund, hade hvar för sig väckt omfattande motioner i afseende på tullagstiftningen, den ena rörande åtskilliga tullsatser och den andra angående en allmän inregistreringsafgift.

Man kan vara af mycket olika åsigtter om lämpligheten af hvad de föreslogo, men man kan icke neka, att det var något genomgående i deras framställningar, att det var ett nytt system som afsågs. I Bevillnings-Utskottet fingo högst få af dessa framställningar något gehör, men några reservanter yrkade afseende på de gjorda förslagen i ett större antal fall. Denna Kammare vägrade godkänna dem allesammans, men Andra Kammaren godkände åtskilliga. Vid de gemensamma omröstningarne utföll det så, att i många fall majoritet fans i båda Kamrarna för afslag å de tullsatser eller inregistreringsafgifter, hvarom voterades, och resultatet af hela saken blef att humle, ost och majs belades med tull och att inregistreringsafgift bestämdes för hvete-mjöl, gryn och bönor. Jag hemställer, om icke i ett sådant förfarings-

sätt och i ett sådant resultat ligger något, som man kan vara berättigad att kalla tillfälligt, något som icke kan hafva samma anspråk på giltighet, som om på initiativ af regeringen efter omfattande undersökningar ett nytt system verkligen blifvit af Riksdagen beslutadt.

Tullen på ost.
(Forts.)

Innan dessa beslut i afseende på tullafgifterna fattades, hade Riksdagen beslutat att begära en förstärkning af den redan förut tillsatta tullkomitén, en förstärkning, som skulle göra denna komiténs arbeten mera omfattande. Hvad hade väl då legat närmare än att åtnöja sig med status quo, till dess komitén fått utföra sitt arbete? Och hvad ligger nu närmare än att anse förra Riksdagens beslut i dessa frågor såsom tillfälliga och återgå till status quo före dessa beslut för att afvakta hvad ur undersökningarnes skärseld kan framgå? Huru olika meningar man må hafva i tullfrågor, är man väl ense om att, derest icke synnerligen talande skäl finnas i något fall, man icke bör löryeka en eller annan tullsats eller afgift från de öfriga, utan att något system bör göra sig gällande; och det är detta system som förfångt sökes i de förändringar i tulltaxan, som vid förra riksdagen beslutades. Jag tvifvar också på, att man skall kunna återropa något exempel på ett dylikt förfarande från de länder, hvilka hafva en protektionistisk tulltarif eller för närvarande äro i begrepp att skaffa sig en sådan, utan der har den protektionistiska tulltariffen tillkommit i följd af omfattande undersökningar och säkerligen i de flesta fall på initiativ af regeringen, som framlagt ett förslag, hvilket vunnit representationens godkännaude. Så mycket tillåter jag mig att säga i afseende på rättigheten och befogenheten af att ändra dessa tullsats, ehuru de icke hafva högre ålder än från förra året. Och i praktiskt afseende far jag säga, att om man vill kasta in en och annan tullsats, för hvilken man lyckas vinna majoritet, men majoriteten sedermera blifver benägen att ändra dessa tullsats, så är det bättre att göra förändringen, innan den nya tullsatsen dragit kapital och arbete in i en riktning, hvilken man sedermera ångrar att man inslagit.

Hvad nu tullafgiften på ost beträffar, så har det blifvit temligen konstateradt, att denna tullafgift träffar i stor utsträckning den billiga osten; och ehuru jag vet för hvilka förebräelser jag utsätter mig, upprepar jag likväl, att man härigenom fördyrar en vara, som ingår i den obemedlade befolkningens första lefnadsbehof. Jag kan icke finna, att man genom ett sådant förfaringssätt handlar rätt; man må säga, att ett så litet belopp, som genom denna tullsats drabbar hvarje enstaka arbetare, — då den icke uppgår till mera än 60 öre per 20 skålpund och sålunda för hela året till äfventyrs icke till många kronor — men vi må erinra oss, att, om ett så ringa belopp är utan betydelse för den, som utöfver hvad som erfordras för de vanliga lefnadsbehofvens fyllande har större eller mindre tillgångar, och om det är utan betydelse för den, som lever oordentligt och ena dagen konsumerar mycket för att under en annan dag svälta, så är det deremot af stor betydelse för den ordentlige arbetaren. Den som sett hushållningen i ett ordentligt arbetarehushåll kan icke neka, att hvarje styfver är der af betydelse. Tager man bort något af hans inkomst i form af skatt, så måste han inskränka något i de snart sagdt oundgängligaste lefnadsbehofven för sig och sin familj, eller afstå från de

Tullen på ost. oskyldiga nöjen eller njutningar han annars kunde bereda sig, eller (Forts.) minska möjligheten att göra besparingar för ålderdomen och sjukdomens dagar, som alltid infinna sig.

Af de här anförda skäl kan jag icke vara med om dessa lifsmedelstullar. Nu säger man, att det gör icke något, blott tillfälle lemnas till arbetsförtjenst och högre aflöning. Men jag vill fråga, om det står i något inbördes sammanhang, att, därför att man lagt tull på humle och ost, arbetaren får bättre arbetsförtjenst. Vill man göra något i den riktningen, så skall man arbeta på att skaffa skydd för de stora fabrikenas alster. Det öfverensstämmer visserligen ej med min uppfattning af det rätta, men derigenom kan det ju hända, att tillfälle till ökad arbetsförtjenst beredes åtminstone för en tid. Men hvad som är säkert är, att genom sådana förhöjningar af endast lifsmedelstullar, som här äro i fråga, vinner man icke något till förmån för de arbetande klasserna, under det att man obestriddigen gör dem skada. Jag anhåller om bifall till motionen.

Herr Bennich: Jag är i många och hufvudsakliga stycken förekommnen af den siste ärade talaren. Principielt kan ingenting bättre sägas än hvad han anförde såväl angående den ifrågavarande tullsatsen som om hvarje bemödande att genom tullbeskattning fördyra lifsförnödenheterna för den ene eller andre. Att ett fördyrande af förnödenhetsartikeln ost ingalunda är likgiltigt för de arbetande klasserna, det beder jag att få ådagalägga med en uppgift, som jag väl vet icke kommer att godkännas af en eller annan, som underkänner alla så beskaffade uppgifter, då de icke öfverensstämma med hans uppfattning, men en uppgift, som är hemtagd ur fullt autentisk källa. Det är att af den ostinförsel, som under senare år egt run, uppgår införseln af de sämre slagen till icke mindre än 60,4 procent af hela ostimporten; utgörande dessa 60,4 procent importen från Holland och från Amerika öfver England. Det är sålunda icke förhållandet, såsom Bevillningsutskottet vid sista riksdagen nog djerft yttrade, att införseln af denna vara hufvudsakligen afser lyxost. Det är för öfrigt ett begrepp om lyx hos dessa herrar protektionister, som måste undersökas och vederläggas. För dem är allt lyx, som öfverstiger de oundgängligaste villkoren för lifvets uppehälle. En ost beredd af sötmjök är en lyxartikel. En rågkaka lär väl också vara att hänföra till lyx, eftersom man kan bereda bröd af hafre, och att hvetemjöl är lyx, det synes af senaste Riksdagens beslut om inregistreringsafgift dera. Nu är det emellertid konstateradt att 60,4 procent af hela ostinförseln utgöres af sämre slag, så beskaffade, att de gå till arbetares förbrukning. Att denna artikel belägges med beskattning och att denna beskattning träffar arbetarne, det är i dessa hårdhertade protektionisters ögon icke af någon betydelse mot fördelen för landtbruket att få tull på ost. Jag tror icke, att landtbrukarne fästa mycket afseende vid denna tullsats, men för dem, hvilka från tullen på landtbruksprodukter vilja leda sig till högre tull på fabriksalster, är det en angelägen sak. Det är en vanlig och ingalunda ogenomskadlig mening hos dessa herrar att skjuta för sig landtmännen för att på deras fördelar få stiga upp till högre anspråk på skydd för fabriksalsterna. Metoden är icke inhemsk, den är lånad.

Jag ber att få öfvergå från dessa allmänna reflexioner till några mera speciella med anledning af en föregående talares yttrande. Han behagade säga, att han ville veta, om vi toge exempel från grannländerna annat än när de passa i stycket. Om denne ärade talare ville taga exempel från grannländerna i allmänhet, så skulle han snart komma underfund med att, om ostbeskattningen i Norge och Danmark passar i stycke för honom, så torde kanske icke beskattningen på fabriksalster i dessa länder för honom finnas lika passande. Då vi till exempel belagt kläde med en tull af 75 öre per skålpund, så nöjde man sig i Norge med en tull af 34 öre och i Danmark med icke fullt 57 öre skålpundet. Men dessa siffror torde icke passa riktigt i stycket för herrar protektionister.

Tullen på ost.
(Forts.)

Min ärade vän yttrade äfven, att det vore väl icke annat än billigt att vi lägga någon tull på den ena eller andra artikeln för att bidraga till underhållet af ett så dyrt verk som tullverket. Jag har hört den uppgiften mera än en gång och jag skall bedja att få fästa Herrarnes uppmärksamhet på att det visserligen är ett ganska dyrbart verk, men att det varit långt dyrbarare än det nu är. För 30 à 40 år sedan gingo tullverkets omkostnader upp till 30 procent af uppbördssumman. Nu uppgå omkostnaderna till omkring 8 procent af uppbördssumman. Då utgjorde tullverkets personal 3 à 400 personer mera än nu och tullinkomsterna utgöra likväl nu 29 millioner kronor, under det att de på den tiden utgjorde 4, 5 kanske 6 millioner. Jag föreställer mig att Herrarne häraf böra kunna inse, att i förhållande till det arbete, som utföres, är detta verk ett mycket billigt verk och förtjenar icke tillvitelsen att vara för dyrbart. Vi behöfva sannerligen icke tillgripa beskattning på fattiga arbetare och den stora massan af nationen för deras förbrukningsbehof i ändamål att betäcka kostnaderna för detta verk. Så vidt jag vet finnes icke något billigare tullverk i hela Europa, relativt till uppbörderna.

Jag återgår till den föreliggande frågan. Vi hafva 26 års erfarenhet af den tullfrihet, som på ost och andra lifsförnödenheter varit i vårt land medgifven, och jag vädjar till Herrarne, om denna 26 års erfarenhet vittnar derom, att vårt jordbruk och dess alster under denna tid förlorat i värde eller gått tillbaka i betydelse. Jag minnes mycket väl den tid, då det förhandlades om tullaififterna på landtbruksprodukter. Man hade då 3 1/2 kronors tull på smör, 3 kronor på ost och så vidare. När det blef fråga om att afskaffa dessa afgifter, drefs allmänt från landtmännens sida den satsen, att Sverige var ett fattigt land med hårdt klimat, som aldrig kunde uthärda täflan med utlandet. På Riksdagens initiativ afskaffades tullen på smör och af regeringen borttogs tullen på ost; och vårt land har sedermera blifvit ett starkt smörexporterande land, under det att ostimporten sjunkit och exporten af ost stigit. Jag hemställer till Herrarne, huruvida de förutsägelser och de spådomar, som oupphörligt framhöllos för 26 år sedan, att svenska landtbruket och dess produkter genom tullfriheten skulle gå under, sedermera slagit in. Kan någon af Herrarne, med handen på hjertat, säga att svenska landtbruket under denna tid gått under eller gått tillbaka?

Vidare åberopas — och det är betecknande — att vi skola icke

Tullen på ost. taga våra inkomster på den direkta vägen, utan genom indirekta skatter, emedan de framkalla så liten förargelse; ty man vet icke om, att man betalar något, och således kommer det ingen förargelse åstad. Men jag vill fråga, hvem det är som betalar dessa afgifter på konsumtionsartiklar? Jo, det är svenska folket och framför allt de stora, arbetande folkklasserna. Detta kan ju icke förnekas. Men de föra icke något väsen, ty de veta icke huru vi beskatta dem; men vi beskatta dem hjertlöst genom att lägga tullsatser på deras förnämsta lifsförnödenheter.

Slutligen har man gladt sig åt spänstigheten hos Medkammaren att förekomma Första Kammarens beslut om en återgång fran en ögonblicklig förvillelse. Jag hade icke väntat — minst från det hållet — att få höra loford öfver spänstigheten i Andra Kammararen.

Jag tillåter mig yrka bifall till motionen.

Herr Storckenfelt: I och med detsamma jag ämnar utlåta mig rörande denna sjette punkt i betänkandet, ber jag, att Kammararen ville tillåta mig att vara något vidlyftig för att ådagalägga min ställning till denna stora stridsfråga i allmänhet taget. Jag begär dock endast en fem eller tio minuter.

Kammarens äldre ledamöter hafva sannolikt under den långa tid, jag varit absolut tyst, glömt mig. De veta icke, hvar de hafva mig. De senare tillkomna veta det ännu mindre. Jag vill därför nu visa mig sådan jag är. Det är mig ett synnerligt behof att icke synas konstig, utan kunna ses midt igenom. I min ungdom, i denna Kammarare, höll jag till på en annan sida. Jag råkade der tillsammans med frihandlarne. De sade mig, och jag trodde dem, att den, som ville bereda billiga lefnadskostnader för dem, som minst hade att betala med, den borde verka för, att inga tullafgifter sattes på deras lifsförnödenheter. Jag tyckte det lät godt och satt och sysslade med mina frihandelsfunderingar, och ingen var stygg mot mig; men min tid kom också. Ödet tog mig i kragen och kastade mig till den plats, jag nu har. Nu började för mig lifvets strid. Här fick jag höra många invändningar mot hvad jag tidigare lärt. Man sade, att det var mycket mera vishet och reson i hvad som här predikades; att jag blifvit grymt vilseledd af de elake frihandlarne. En författare till en mycket stor motion »de rebus variis et nonnullis aliis» beklagade sig för några dagar sedan deröfver att Kammarens ledamöter icke tycktes hafva studerat den stora boken med de mäktiga 21 kvartsidorna motiv. Jag undrar icke derpå. När jag får motiv på en *half* sida är det redan nog för mig; gå de på en *hel* sida, blir jag mer än belåten; men komma så ytterligare 20 sidor, då kastar jag hela härligheten från mig, och så torde det hafva gått för flere. Emellertid sade han oss kontenta af dessa 21 sidor. Om jag riktigt uppfattade honom, så fick man veta, att det var till full evidens, oemotsägligt bevisadt, att lefnadsförnödenheterna icke fördyras för konsumenterna derigenom att de åsättas tullsatser. Jag blef bekymrad. Det är så lätt att åstadkomma hos mig en förvirring, och jag var redan underkastad en sådan. Jag förstod icke detta. Jag talade med en af dessa herrar, som äro på andra sidan, för att få någon upplysning, huru det kunde hänga till-

sammans dermed. Jag framdrog frågan under formen af tull på en *Tullen på ost.*
 kaka i stället för en ost, då deri kunde ligga något personligt, all- (Forts.)
 denstund jag sjelf är ostfabrikant. Dessutom är osten en svarhand-
 terligare pjes. Kakan kommer nog i alla fall, äfven den, snart genom
 arbetets vännar på tal till förtullning. Är det möjligt, frågade jag,
 att konsumenten får köpa kakan för samma pris äfven efter det tull
 har blifvit åsatt? Det svarades: ja visst! hon blir väl litet mindre i
 omkrets, men eljest är det samma pris. Jag var icke tillfreds med
 detta, utan frågade, om jag icke kunde få henne lika stor som förut.
 Ni är kinkig, svarades. Ni skall få henne för samma pris och lika
 stor, blott litet tunnare, men det hjälpes dermed, att man rättar mun
 efter matsäcken och äter några bitar mindre; det är just detta vi, ar-
 betarnes vännar, sträfva att lära dem förstå, och de skola snart erkänna,
 att en öfverfylld mage icke är helsosam. Jag stod der förbryllad. Det
 var icke klart för mig, men då uppträdde en högtstående bankman
 och sade, att han haft ett vänskapligt samtal med författaren till den
 stora motionen angående påståendet, att varan icke fördyras för kon-
 sumenten genom tull. Bankmannen yttrade, »att lika visst, som det
 är att lefnadsförnödenheter icke fördras genom tullsatser, lika visst är
 det, att en länesökande i banken icke lider genom en högre ränta». Nu
 klarnade det för mig så till vida som det kunde vara likgiltigt på
 hvilken sida jag stod, men den första kärleken gjorde sig gällande.
 Jag stod kvar hos frihandlarna. Jag får likväl säga: bygg icke på
 mig till evighet; ty när herrar protektionister visa, att tullsatserna icke
 blott icke fördyra lefnadsförnödenheterna utan äfven åstadkomma, att
 de derigenom fås för bättre pris, då äro Herrarne icke säkra på mig;
 och jag tror, att det skall göras arga försök i den vägen. Jag reser-
 verar mig för framtiden.

Slutsumman af hvad jag har att säga är, att jag på skäl, som jag
 icke vill besvära Kammaren med, emedan de blifvit framställda af Herr
 vice Talmannen, med hvilken jag ville förena mig, begär bifall till
 Herr Ekman's motion och afslag å Utskottets framställning.

Friherre Klinckowström: Vid 1866 års riksdag yttrade Rikets
 Ständer: »I betraktande af den icke ringa tillverkningskostnaden för
 artikeln *ost*, då denna vara i stort produceras, och den längre tids för-
 lag densamma fordrar för att kunna med fördel afsättas, samt vid det
 förhållande att en genom tull å nämnda artikel avvägabrakt prisför-
 höjning komme att i dubbelt hänseende verka fördelaktigt, nemligen
 dels omedelbart såsom en uppmuntran och nödigt skydd för den in-
 hemska ostfabrikationen, och dels medelbart, sålunda att de ödlare
 sädesslagen, hvilka nu till men för jordbruket exporteras, i stället kunna
 med fördel användas till utfodring af ladugårdarne, och förmedelst
 derigenom erhållna större och kraftigare gödseltillgångar rikare skör-
 dar af jorden framkallas, hafva Rikets Ständer belagt artikeln *ost* med
 en införseltull af 3 riksdaler per centner».

Jag har velat påminna Kammaren om detta Rikets Ständers ut-
 talande, på det att man icke måtte säga att Riksdagen har förändrat
 system i tullagstiftningen vis-à-vis artikeln *ost*. Under alla föregående
 tider, åtminstone från år 1826, har ständigt artikeln *ost* varit i tull-

Tullen på ost. taxan belagd med tull, och då slutligen Rikets Ständer år 1866 beslöto (Forts.) en tull dera af 3 kronor per centner, så visar det sig, tyckes det mig, att Riksdagen alltid bibehållit samma åsigt derutinnan. Men Kongl. Maj:t och den regering Kongl. Maj:t då hade omkring sig gjorde icke afseende på Rikets Ständers grundlagsenliga beslut i en fråga, som det tillkom Riksdagen att ensam besluta öfver, utan den dåvarande chefen för Finansdepartementet makulerade detta beslut, och Rikets Ständer voro nog svaga att icke på grundlagsenligt sätt draga en sådan Konungens rådgifvare till ansvar för hans grundlagsvidriga be-
teende.

Hvad beträffar den här väckta frågan rörande fördyrande för arbetarne af deras lefnadsförmödenheter, svarar jag, såsom förut när det var fråga om en annan artikel, att jag, efter mitt förmenande, visat ohållbarheten af ett sådant påstående, hvad beträffar de lefnadsförmödenheter, som här i landet kunna åstadkommas. Hvad åter kolonialvarorna vidkommer, så är det gifvet att hvarje öre, hvarmed man fördyrar dessa artiklar, såsom kaffe, socker och tobak, blir en lika kännbar förlust för den arbetande klassen. Men därför är det deras mening, som förena sig med mig om en förändrad tullagstiftning att, genom att få fria händer i afseende på denna lagstiftning och icke bindas af traktater med främmande makter, Riksdagen skulle ega makt att fördela tullsatserna på ett rättvist och billigt sätt; och detta till mycket större fromma för den arbetande klassen än på sätt nu sker. Ty under det att den arbetande klassen just för dessa kolonialvaror får skatta så mycket, så skatta lyxen och öfverflödet nästan icke något för de härliga mat- och dryckesvaror samt beklädnadsartiklar, som de importera.

Jag anser, att det vore en grym orättvisa mot de arbetande och fattigare klasserna, och jag är öfvertygad om, att inom hela landet dessa klasser snart eller sent skola blifva upplysta om, på hvilken sida deras verkliga vänner befinna sig. En talare här, hvars ord väga tungt, emedan han talat i det, som utgör föremål för hans lefnadsyrke, har lika med de embetsmyndigheter, som blifvit hörda i dessa frågor, sagt, att importen af ost — om jag rätt uppfattade hans ord — har minskats år efter år. Huru dermed förhåller sig skall jag bedja att ur Kommerskollegii berättelser få upplysa. År 1870 importerades omkring 8,000 centner ost och år 1880 omkring 23,000 centner. Att detta kan kallas en minskad import är för mig ofattligt. Deremot exporterades år 1870 4,000 centner och år 1879 voro vi på samma ståndpunkt. Vi exporterade icke heller då mer än 4,000 centner. Enligt den preliminära redogörelsen rörande export och import för år 1880, hvilken dock, såsom Generaltulldirektören sjelf upplyste, icke kan tilläggas full tilltro, har visserligen exporten af ost nämnda år stigit till 5,700 centner, men mot en import af 23,000 centner. Om vi taga bort den tull på ost, som föregående Riksdag satte, förlora vi, efter beräkning af tre kronor på centnern, en tullinkomst af 69,000 kronor. Är staten tillräckligt rik att utstryka tullsatserna på de artiklar, som nu äro underkastade Riksdagens pröfning, så beklagar jag, att vi så litet eftersett, hvilka utgifter vi hafva att bestrida med statens förmodade inkomster, att vi tro oss kunna undvara dem och att, under det vi på-

lägga oss en extra tilläggsbevillning, vi utstryka dessa tullsatser, som
 — jag vidhåller det — icke i någon mån inverka på priset för de arbetande klasserna å nämnda lifsmedel. Jag tror, att det vore mycket oklokt och skulle inom hela landet mötas med missbelåtenhet.

Embetsmyndigheterna och efter dem Herr Bennich nämna såsom något det de veta ganska säkert, att de ost, som införes till riket åtminstone från två länder, Holland och Amerika, skulle vara afsedd för de arbetande och mindre bemedlade klassernas räkning, och han kommer vid beräkning häraf upp till något mer än 60 procent, som skulle utgöra de arbetande klassernas andel af den importerade osten. Jag har gjort mig mödan att efterfråga på kompetentare håll än hvad Herr Bennich kan anses vara, huru härmed sig förhåller. Se vi då till värdet på ost i de två länder, der detta i Kommerskollegii berättelser finnes utsatt, inhemta vi, att priset på ost i Holland under åren 1876 och 1879 uppgick till 30 öre på skålpundet och under åren 1877 och 1878 till 35 öre. På samma sätt skall i England under åren 1876 och 1879 osten varit värd 30 öre och under åren 1877 och 1878 35 öre. När man härtill lägger den förhöjning i priset, minuthandlaren måste betinga sig för att hafva någon inkomst på sin vara, kommer alltså den sämsta importerade osten att stå i pris till 40 à 45 öre skålpundet. Tron I, mine Herrar, att de fattiga klasserna hafva råd att bestå sig så dyr ost? Jag har här i Stockholm på flera ställen sökt underrätta mig om, huru härmed sig förhåller, och jag har vunnit den upplysning, att de arbetande klasserna måste köpa ost, som kostar högst 25 à 30 öre för skålpundet, i allmänhet den svenska skummjölkosten. I afseende å den amerikanska ost, som de närmast förflutna åren importerats i stor myckenhet, har man slutligen kommit till den öfvertygelse, att ingen kunde köpa den, så underhålligt, dålig och usel var den. Detaljhandlarna hafva på sista tiden icke kunnat införskrifva denna den billigaste amerikanska osten. Redan den skummjölkost, som tillagas med kryddor och kallas kunninost, är för dyr för den egentliga arbetande befolkningen och det är endast denna ost för 25 öre skålpundet, som hos producenterna på landet köpes för 20 öre skålpundet, som är föremål för en liffigare efterfrågan. Jag vill icke, för att ej förlänga diskussionen öfver höfvan, nu lemna alla de detaljupplysningar, jag erhållit af de stora osthandlarna här i staden, men säkert är, att, då embetsverken och efter dem Herr Bennich såsom visst uppgifva, att den billigaste, för de fattigare klasserna afsedda osten hemtas från Holland och Amerika, jag kan till protokollet förklara, att han icke har fullt reda på saken.

Det har under loppet af dagen af två talare blifvit framställt den frågan, om vi skola inslå på ett nytt tullagstiftningssystem. Åtminstone är det min fulla öfvertygelse, att det tullagstiftningssystem, som vi tills nu under 16 år hyllat, är af den beskaffenhet, att det vore önskligt, om vi kunde blifva fria från detsamma ju förr desto hellre. Jag är öfvertygad, att vi derigenom skulle kunna åstadkomma mycket större hjälp åt våra näringar, mycket större fördelar för de arbetande klasserna än genom att sätta måttlig tull på de lifsförnödenheter, som här varit fråga att med tull belägga för att skydda landets modernäring. Icke må Herr von Ehrenheim inbilla sig att vi ännu stanna vid att

Tullen på ost. sätta tull å humle, majs, ost, hvetemjöl, gryn och bönor. Nej, visst icke. Jag har i den motion, som på ett så satiriskt sätt blifvit omnämnd af talaren på skaraborgsbänken, framställt hela det system, jag uttänkt för en annan, bättre och klokare tullagstiftning, och min öfvertygelse är, att ju mer det svenska folket blir upplyst om ohållbarheten och skadligheten af det nuvarande tullsystemet, desto bättre skall det inse nödvändigheten af att byta om detsamma och inslå på en annan väg, skydd för svenska näringar och svenskt arbete. Herrarne kunna vara öfvertygade om, att, oaktadt frågan härom endast går långsamt framåt, den dock sprides mer och mer i landet och bär frukt; och vi skola kanske snart nog få se, hvilka direkta frukter inom Riksdagen våra bemölandens skola röna.

Herr Bennich har, bland andra goda saker, äfven yttrat, att vi, beträffande artikeln ost, hafva gått på tullfrihetens väg — om jag förstod honom rätt — under 26 år; också ett af de många misstag, som frihandlarne så ofta i sina uppgifter tillåta sig. Det var år 1866, som Riksens Ständer satte tull på ost, och det var samma år som Kongl. Maj:t, efter hvad jag nyss nämnde, behagade icke göra afseende vid ett Rikets Ständers i laga form åstadkommet beslut; och icke annat än jag vet, är det ej mer än fjorton år mellan 1866 och 1880. Regeringens beteende mot detta Rikets Ständers beslut behagade en talare kalla regeringens initiativ. Jag skulle önska, att ett sådant initiativ af regeringen icke vidare förekom, och det är vid detta tillfälle, jag anser mig böra påpeka ett praktfullt yttrande af Landtbruksakademiens förvaltningskomité i dess skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 29 September 1880 rörande åtskilliga frågor, som Kongl. Maj:t hänskjutit till komiténs utlåtande. Komitén säger nemligen i slutet af sitt betänkande: »På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får komitén i underlåtnighet *afstyrka godkännande* af hvad Riksdagen i afseende på ifrågavarande tullsatser och afgifter beslutat». Man vet icke hvad man mest skall förvåna sig öfver, antingen förvaltningskomiténs obekantskap med rikets grundlagar uti ifrågavarande fall eller öfver det opakallade råd rörande frågans behandling, som komitén gifver regeringen, hvilken säkerligen icke begärt få höra komiténs utlåtande derom. Ett ytterligare bevis derpå, som måhända för framtiden kan förmå förvaltningsutskottet till iakttagande af mera försigtighet, är att Kongl. Maj:t, såsom känt är, icke gjort något afseende på detta råd, utan fullkomligt riktigt respekterat Riksdagens i laga ordning fattade beslut rörande tullbevillningen; och jag beklagar endast, att vi se ett så aktadt namn som Herr von Ehrenheims under detta komiténs utlåtande, utan att kunna finna att han deremot inlagt någon reservation eller protest.

Jag vill icke längre förlänga diskussionen om denna fråga, utan, på grund af hvad jag nu yttrat och mina liktänkande före mig nämnt, får jag anhålla, att Bevillnings-Utskottets förslag i denna punkt måtte af Riksdagen godkännas.

Herr Jöns Pehrsson: Det bästa råd, som kunde följas, vore att icke hålla så långa tal hvarken på den ena eller den andra sidan, ty jag tror icke, att någon blir öfvertygad deraf. Jag skulle nu icke

hafva besvärat Kammararen med något yttrande, om icke en ädel talare, Herr Storeckenfelt, hade så lyckligt försvarat de åsigter, han förfäktar. Han påstod, att han icke vore att lita på i evighet, så vida nemligen någon kunde öfvertyga honom om motsatsen af hvad han nu ansåg vara rätt. Samma är förhållandet med mig. Kunna herrar frihandlare öfvertyga mig om, att kakan för den svenske arbetaren blir större, tjockare eller bredare, om vi ställa så till, att vi måste köpa allt utifrån, så vill jag icke längre vara trofast mot den sida, jag tillhör; men så länge detta icke är bevisadt och sunda förnuftet icke ådagalägger, att så kan ske, så tror jag, att man bör halla inne med det vackra talet om att spara för den fattige arbetaren; ty denna tull på ost, som införes, har intet att göra med den fattige arbetaren, emedan denna ost utslutande förtäres på de rikes bord och de finare restaurationerna. Detta talet derför gerna läggas bort. Äro Herrarne så ömsinta om arbetaren, så förekomma här ett par andra artiklar, som kunna vara mera lämpliga föremål för en tullnedsättning. Om man nemligen toge bort 4 eller 6 öre i tullen på ett skålpund kaffe, så kunde man säga, att den tullnedsättningen komme den fattige arbetaren till godo, ty kaffe har blifvit en sådan nödvändighetsvara för honom, att den allra fattigaste måste hafva det. I detta fall, som nu är före, är det mig likgiltigt, hvad man beslutar, åtminstone rör det icke min ort, om vi få tull på ost eller icke, ty om vi vilja hafva ost, måste vi nöja oss med den, som tillverkas på orten. emedan vi äro så fattiga, att vi icke kunna köpa den importerade osten. Jag gör icke någon yrkande.

Grefve Mörner: Jag kan icke annat än finna mig smickrad deraf, att Kammararens vice Talman, som på förmiddagen till följd af talmansbefattningens utöfvande var förhindrad att upptaga det yttrande, jag då afgaf, nu på eftermiddagen skänkt detsamma någon uppmärksamhet. Det kan icke för mig vara angenämt att uppträda emot en person, hvars åsigter jag i många hänseenden delar och i alla hänseenden respekterar; men da den högt ärade talaren gjort skilnad mellan tillfälliga riksdagsbeslut och sådana, som icke skulle vara tillfälliga, så får jag säga, att jag för min del är högeligen förvånad öfver att fran honom få höra något sådant. Det är klart, att vid ett beslut, som Riksdagen efter votering fattat, vare sig det biträds af båda Kamrarne eller det tillkommit genom gemensam votering, båda Kamrarnes alla ledamöter icke kunnat vara i alla de punkter, beslutet omfattat, af alldeles samma mening; utan utgången af voteringen har afgjorts genom majoritet, vare sig i båda Kamrarne eller blott i den ena med tillägg af en del röster i den andra; men icke har jag hört det ifrågasättas, att beslutet, om äfven tillkommit på det senare sättet, derför skulle vara något tillfälligt beslut, utan det lärer nog vara en full verklighet, förbindande lika väl som Riksdagens beslut i allmänhet.

Den ärade talaren yttrade, att det vore en annau vigt vid sådana beslut, som tillkommit på grund af initiativ från regeringen. Ja, mine Herrar, hven skulle väl kunna högre än jag önska, att vi kunde efter sådan ledning fatta beslut. Men huru ofta få vi ett sådant initiativ

Tullen på ost från regeringen? Här afhandlas frågor, såsom i afton, hvilka kunna medföra de viktigaste följder för landet. Jag ser icke någon enda af regeringens ledamöter här närvarande, intet försök af regeringen att taga något initiativ eller lemna någon ledning åt Riksdagen. Mitt begrepp om regeringen är, att intet, som rör det allmänna bästa, kan få vara för regeringen likgiltigt, och då en viktig fråga förekommer inom Riksdagen, anser jag det vara en pligt för regeringen att bemäktiga sig frågan och söka leda den till en god utgång, men icke att blott acceptera beslutet, hvarigenom regeringen förvandlas till endast en byrå af expeditionssekreterare i stället för att vara en upplyst styrelse, som söker hålla tillsammans på den väg, den bör vandra, och leda beslutet till ett godt ändamål. Allt räddas icke sedermera genom begagnandet af ett veto, för hvars användande regeringen ofta saknar, jag måste säga det, den inre moraliska kraft, som erfordras, utan beslutet går fram och blifver gällande, om äfven till skada för det allmänna. Må detta vara sagdt med anledning deraf, att beslut icke skulle anses af vigt, om de icke tillkommit på initiativ af regeringen. Alltför många frågor skulle då icke kunna få någon lösning och många samhällsangelägenheter skulle blifva försummade; och icke gagnar regeringen genom att stundom, måhända icke då alltid med opartisk ifver, kasta sig öfver några viktigare frågor. Det är det jemna oaffätliga arbetet, icke de våldsamma sporadiska ryckningarne, som bereder samhällets harmoniska utveckling och således befrämjar dess väl.

Hvad nu den förevarande frågan beträffar, så är jag i samma ställning som på förmiddagen; jag har aldrig begärt denna tull och, upprigtigt sagdt, kunde den borttagas, utan att den föregående Riksdagens beslut derigenom upphäfdes, så skulle jag alldeles icke vara emot något sådant. Jag vill dock medgifva, att med artikeln ost förhåller sig annorlunda än med majs; ty då i fråga om majs föga kändedom derom förefans inom landet, så var icke förhållandet detsamma med osten. Jag är sjelf ostfabrikant i icke ringa skala, utan att ändock nitälska för tullen; men här har förekommit ett tal, som icke är mig likgiltigt, nemligen det ständiga framhållandet af de arbetande klasserna. Först och främst erkänner jag icke, att icke alla klasser arbeta; ty den, som leder och ordnar ett arbete och vet med sig, att han icke ligger sofvande i sin verksamhet, tror jag arbetar ofta lika mycket eller mer än de, som man kallar för den arbetande klassen. Men dessutom grundlägger detta tal hos denna klass den tron, att samhället är deladt i två afdelningar, den ena bestående af dem, som arbeta, och den andra af dem, som njuta frukterna af de andras arbete, men sjelfva ingenting göra. Denna sats är alltför farlig, och om vi här vid hvarje särskild tullsats framhålla den med afseende på dessa så kallade arbetande klasser, så torde dessa klasser säga till oss: »I ären rika; vi behöfva icke blott ost eller majs, utan fast mera kaffe och socker; de ingå bland lifsförnödenheterna, hvarför då tullar å dem?» och vi blifva dem svaret skyldiga. Man säger, att detta är finanstullar; men då det ena föremålet kan beläggas med skatt och icke är mindre behöfligt än ett annat, så kan ju äfven detta senare beläggas med tull. Jag har med en viss oro och ett visst bekymmer åhört detta tal om den arbetande klassen, emedan det icke alltid uppfattas

af personer med en lugn urskilning, utan af dem, hos hvilka råder en tro, om äfven obefogad, att de äro förtryckta och lida orätt, och hvad kan då blifva deras yrkanden? Jo, borttagandet af alla konsumtionsartikelstullar och uttagande af de för staten behöfliga medel genom direkt beskattning. Tullen på ost.
(Forts.)

En ärad talare, som hade ett ganska humoristiskt yttrande, och som jag åhörde med uppmärksamhet och nöje, fäste sig mycket vid en brödkaka. Detta var ett exempel; jag skall bedja att få taga ett annat exempel, nämligen en tunna sill. Då tullen på sill togs bort, utgjorde den 24 skillingar för tunnans, och då frågan derom förevar här i Kammaren, yttrade jag, att borttagandet af denna tullsats icke komme att verka något för samhällets fattigare medlemmar. Det kunde medföra någon verkan för mig, som köper en eller två läster om året, likasom för andra, som köpa partivis, men ingen för dem, som gå till minuthandlaren och köpa ett eller annat lispund eller blott 5 eller 10 marker. Jag gick till en köpman i socknen och sade till honom: »nu är tullen borttagen för sill; nu hoppas jag, att ni sätter ned priset derå». »Huru kan ni föreställa er något sådant», svarade han, »denna nedsättning kan verka att jag förtjenar ett eller annat öre mera, men icke kan jag därför sätta ned priset, det blefve alldeles för bråkigt att i min handel observera ett så ringa belopp.» Och sillen blef icke billigare; men statsverket förlorade en betydlig inkomst.

Jag har nu intet yrkande att framställa i sjelfva frågan; derom har jag förut uttalat min åsigt. Jag har endast velat fästa uppmärksamheten på uttryck, som jag ogillar, och gendrifva satser, som jag tror vara välmenta, men icke hållbara.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes först proposition på bifall till punkten och sedan proposition på afslag derå och bifall till den i ämnet väckta motionen; och förklarade Herr-Grefven och Talmannen sig anse den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Friherre *Klinckowström* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en voteringsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 6:te punkten i Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten och bifalles den i ämnet väckta motionen för så vidt den afser upphäfvande af tullsatsen för artikeln ost.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 32;

Nej — 49.

Tullen på
tobak.

7:de punkten.

Herr Bennich: I den reservation, jag tillätit mig afgifva emot Utskottets betänkande, har jag föreslagit, att, om tullsatserna på humle, majs och ost samt inregistreringsavgifterna för hvetemjöl, gryn och bönor blefve upphäfd, Riksdagen i stället måtte på den mindre behöfliga artikeln tobak sätta den förhöjda tull, som i den förevarande motionen blifvit föreslagen. Ehuru Kammaren för sin del beslutit tullfrihet för de förstnämnda varorna, torde det vara för tidigt att antaga, att detta äfven blir Riksdagens beslut, helst som man ännu icke känner, hvad Andra Kammaren beslutar angående de tre sistnämnda frågorna. Jag får därför hemställa, att, då denna fråga är af uteslutande finansiell betydelse och man icke kan förutse, hvilka behof statsverket får att fylla, Kammaren måtte till Bevillnings-Utskottet återremittera frågan om tobakstullen, på det vi må komma i tillfälle tillse, hvad som kan vara erforderligt eller icke.

Herr Stråle, Holdo: Ehuru den ärade reservanten nu inskränkt sitt yrkande till en begäran om återremiss, får jag likväl anhålla om proposition på bifall till Utskottets hemställan. Jag gör det så mycket hellre, som jag icke kan finna mig uti att lemna min röst till bifall för motionen. Såsom Herrarne torde finna, har Grefve Björnstjerna återupptagit Kongl. Maj:ts proposition vid förra årets riksdag om förhöjning af tullen å tobak. Herrarne erinra sig alla, att år 1879 höjdes tullen på den simplare tobaken på en gång från 29 till 42 öre för skålpundet, motsvarande 99 öre per kilogram. Redan då röstade jag emot en sådan förhöjning och jag gör det fortfarande just af det skäl, som man från andra sidan så ofta får höra återopas, nemligen af nödig omtanke för de obemedlade klasserna. Med undantag af bränvinstullen vet jag icke någon tull, som jag anser vara så orimlig som den nu ifrågavarande, och jag skall bedja att få upplysa detta med några exempel. Hvad först beträffar producenterna af råvaran, så är det ganska eget att från frihandlarna få höra talas om en ytterligare förhöjning i tullen på denna råvara. Sadant snus, som den arbetande klassen begagnar, kostar 75 öre per skålpund. För detta skålpund erlägger fabrikanterna i tull 42 öre; och då han på återstoden, 33 öre, måste antagas hafva någon vinst, kan man anse, att han till den inhemske producenten icke erlägger mer än högst 25 öre. Den inhemske tillverkaren har alltså icke allenast en skyddstull på varan af mer än 150 procent, utan dessutom ifrågasättes nu en ytterligare tull af 10 öre. Detta anse nu de, som i öfrigt icke vilja hafva några tullar, vara fullkomligt i sin ordning. Jag frågar, om det kan anses öfverensstämmande med frihandelsåsigterna att skydda en näring med en sådan tull, på samma gång man icke vill lägga någon tull alls på andra artiklar.

Hvad beträffar *fabrikanterna*, så ber jag få upplysa derom, att sedan de år 1879 fått denna tull höjd, så steg importen af tobaksblad under nämnda år från 5,900,000 till 9,400,000 skålpund; men hvar stannade den högre afgiften för dessa 3½ millioner skålpund? Jo. hos fabrikanterna. Det är en allmänt känd sak, att en enda fabrikant

här i hufvudstaden i Juni månad år 1879 erlade i tull för tobaksblad nära en half million kronor på en gång. Nu frågar jag: kan det vara rätt att äsätta en tull, som lemnar hela eller åtminstone största delen af vinsten åt fabrikanten? Slutligen ber jag få nämna, att jag vet mycket väl, att meningen är att taga bort tilläggsbevillningen genom att höja tobakstullen. Nu gestaltar det sig så, att en vanlig arbetare i hufvudstaden erlägger 50 öre i tilläggsbevillning; men deremot förbrukar han 12 à 40 skålpund om året af det simplare snuset. Alltså skulle han få betala 1 krona 20 öre à 4 kronor mera för snuset årligen, förutsatt att fabrikanten icke höjer priset derå. Under det man sålunda vill befria honom från en afgift af 50 öre, pålägger man honom en annan afgift af 1 krona 20 öre—4 kronor!

Jag har tillåtit mig anföra dessa omständigheter såsom fullgiltiga motiv för Riksdagen att icke ytterligare höja tullen på tobak, och får på grund häraf redan nu anhålla om bifall till Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr von Strokirch: Utan att vilja ingå på frågan om skyddstullar och frihandel, anser jag, i motsats till den föregående talaren, artikeln tobak vara en så beskaffad vara, som, såsom njutningsmedel, bör vara föremål för fuanstull; och att tullen derå med fog kan höjas, anser jag äfven vara klart. Då de hinder och svårigheter, som förut lågo mot att höja denna tullsats, numera äro undanröjda derigenom att Norge antagit en högre tullsats, till öfverensstämmelse hvarmed vi genom att antaga Herr Bennichs förslag kunna fastställa vår tull på tobak, vill jag förorda och önska bifall till detta förslag. Skulle det så blifva af Kammaren antaget, yrkar jag, att det må vinna tillämpning redan den 1 Maj innevarande år.

Friherre Klinckowström: Efter den sakrika utredning Herr Stråle haft rörande denna fråga, har jag icke något annat att tillägga än att bedja få förena mig med honom. Jag hade väntat, att Herrar Bennich och von Ehrenheim, som ömma så mycket för de fattiga klassernas bästa, skulle uttalat sina filantropiska åsigter i fråga om denna artikel, men då de så icke gjort, måste jag förmoda, att de anse sin filantropi icke gagna dessa fattiga klasser och att de därför innehållit med uttrycken deraf.

Jag önskar bifall till Utskottets förslag.

Herr Ekman, Johan Jacob: Jag hade icke tänkt yttra mig i denna fråga, men jag uppkallas af ett anförande utaf den talare, som hade ordet näst efter mig i den fråga, som behandlades närmast före denna. Han yttrade sig då på följande sätt: »Frihandlarna vilja icke veta af exempel från grannländerna utom när det passar i stycke». Jag vill därför nu offentligen tillkännagifva, att jag för min del kommer att rösta för Utskottets förslag i denna del. Men det kan deremot förundra mig, att den talare, jag åberopade, ämnar göra det, då han vid föregående frågas behandling framhöll vigten af att öka statsinkomsterna för att kunna undvika tilläggsbevillningen, en bevillning, som

*Tullen på
tobak.
(Forts.)*

Tullen på
tobak.
(Forts.)

likväl, efter hvad numera inträffat, efter min öfvertygelse icke kan ifrågakomma.

Jag anser så mycket större skäl att bifalla Utskottets förslag i denna del, som det icke kan vara någon risk att sätta tullen på tobak här lägre än i Norge. Förhållandet var deremot helt annat, då tullen i Norge var lägre än hos oss. Men under nuvarande förhållanden och då tobak för de arbetande och fattigare klasserna är ett surrogat för brännvin och andra stimulerande medel, ser jag icke någon anledning att höja tullen på denna vara. Af alldeles samma skäl som jag yrkat, att vi icke måtte bibehålla tullen på ost, ber jag därför få tillstyrka bifall till det slut, hvartill Utskottet kommit i fråga om tobakstullen.

Grefve Strömfelt: Den förste talaren yrkade återremiss. För min del kan jag icke finna någon grund för ett sådant yrkande, utan ber att få motsätta mig detsamma. Han yttrade vidare, att just *denna* fråga har en finansiell sida, liksom icke hvarje tullsats, som ingår till staten — den må vara äsatt den ena eller andra artikeln — hade finansiellt värde. Något värre påstående har jag ännu icke hört. Då tullfrågor förekomma till behandling, har Kammaren blifvit van att höra såväl denne ärade talare som hans liktänkande föra upp den svenske fattige arbetaren i linien för att med honom försvara den position, som dessa herrar hafva intagit; de söka nemligen att med förmenta fördelar för den arbetande klassen motverka indirekt beskattning. Nu finner man helt hastigt, till sin stora förvåning, att talaren helt och hållet tappat bort denne sin klient; men jag skall bedja att till honom få återföra den så plötsligt försvunne.

Redan på 1860-talet, då material samlades till Uppfinningarnes bok, som torde vara flertalet af Herrarne bekant, lemnade statistiken den uppgift, att i Sverige förbrukningen af tobak utgjorde 2,27 skålpund per hufvud. Tobaksförbrukningen har sedan den tiden mycket vuxit och jag tror icke, att man löper fara för något misstag, om man påstår, att det nu åtgår mellan 3 och 4 skålpund på hvarje person. Jag har i vår officiella statistik förgäfvets sökt få reda på, huru stor den svenska arbetarebefolkningen är. Man får veta om den varit sjuk och andra sådana intressanta saker, men någon upplysning om dess storlek har jag, som sagdt, förgäfvets sökt. Jag tror emellertid, att man utan att begå misstag kan antaga, att en arbetarefamilj i medeltal består af fem personer. Om man sedan multiplicerar fem med tre, som var det skålpundtal, som förbrukades per hufvud, får man femton skålpund. Tullen på rätobak, som är den lägsta, utgör 42 öre på skålpundet. Alltså skulle en familjefader skatta mellan 6 och 7 kronor endast på artikeln tobak med den tull, den nu drager. Träffar detta, såsom det många gånger gör, den som icke har 400 kronors inkomst, är det en orimlig beskattning. Träffar det den, som har 400 kronors inkomst och således betalar en krona i skatt, tager staten af honom mellan sex och sju gånger hans bevillningskrona i indirekt beskattning på artikeln tobak. Jag tillhör visserligen dem, som anse den indirekta beskattningens väg vara den rätta, men jag håller före, att Riksdagen är pliktig tillse, att icke någon beskattning, direkt eller indirekt, påläggas, som för den skattdragande blir rent af nedtryckande.

Skulle man nu höja skatten på tobak, tror jag, att många af Herrarne skola dela min åsigt, att man verkligen får en beskattning, som trycker så hårdt just den arbetande befolkningen, att man icke gerna kan stå derför till svars.

*Tullen på
tobak.
(Forts.)*

Jag har visat den förste talaren, att den arbetande befolkningen har sitt stora intresse just i afseende å den nu ifrågavarande artikeln. Man brukar säga eller svara från det hållet, att tobaken är en öfverflödsvara. Jag ber, i fall det svaret skulle följa, få förutskicka, att hvarken en person eller flera, icke ens Riksdagen dekreterar hvad som är en nations behof. Det gör nationen själf vid valet af sina förnödenheter. På grund af hvad jag nu yttrat ber jag få yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr Reutersvärd: Till svar på Herr Ekmans mot mig rigtade anmärkning, rörande ett yttrande, som jag hade vid den föregående punkten, ber jag få tillkännagifva, att jag icke är någon älskare af höga tullar, utan skall vara den förste som vill vara med om att ned-sätta dessa onaturligt höga tullsatser, när tillfälle dertill blir. Jag tror, att jag genom detta yttrande kan svara för den åsigt, jag hyser, och jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Bennich: Då jag tillät mig yttra, att tobakstullen är en finanstull och att den borde lämpas efter statens behof af statsinkomster, har den ärade talaren på östgötabänken påstått, att jag derigenom skulle erkänna, att de tullavgifter, som äro lagda på åtskilliga förnödenheter, icke äro finanstullar, och han har ofantligt rätt deri. Jag påstår fortfarande att tullen på ost icke är en finanstull utan en skyddstull, tillkommen icke på det att statskassan skall få en stor inkomst, utan på det att importen af ost måtte inskränkas och ostproducenterna i landet få tillfälle att höja priset på sin produkt. Det är den ofantligt stora skilnaden mellan finanstullar och skyddstullar som »skyddsherrarne» aldrig vilja erkänna, men som dock finnes.

Jag ber vidare att få fästa uppmärksamheten derpå, att jag i min reservation, som jag åberopar, icke absolut fordrat en förhöjning i tullen på tobak, men föreslagit, att, om statskassan behöfver en ökad inkomst, vi hellre må taga denna ökade inkomst af tobak, hvilken icke är en nödvändighetsvara och hvilken inkomst kommer statsverket till godo, än att vi försöka att taga inkomst af tull på nödvändighetsvaror — en tull, hvilken icke kommer statsverket till godo, men trycker konsumenterna på grund af de höjda prisen. Det är den stora skilnaden mellan finanstullar och skyddstullar, en skilnad, som herrar protektionister aldrig förstå eller icke vilja förstå.

Hvad nu konsumtionen beträffar, får jag säga, att här gjorts åtskilliga beräkningar, som förefalla mig att vara upprättade på fri hand.

Så åberopade en talare statistiska uppgifter från 1860-talet, enligt hvilka konsumtionen af tobak utgjorde 8 skålpund på hvarje person. Icke annat än jag kunde finna, utgjorde dock konsumtionen endast omkring 2 skålpund per individ enligt dessa uppgifter, och jag tror, att den i denna stund icke stiger till mera. Talaren uteslöt en del

Tullen på
tobak.
(Forts.)

af familjen och bibehöll en del. Familjen utgjordes af arbetaren, hustrun och trenne barn. Förutsätter nu talaren att arbetaren, hustrun och *ett* barn eller att arbetaren, hustrun och *två* barn förbruka tobak? Huru nu härmed än må förhålla sig, måste väl medgifvas, att för arbetarefamiljens fem personer erfordras nödvändigt för *allesammans* bröd, ost och andra sådana nödvändighetsvaror. Men jag finner det deremot icke nödvändigt att *någon enda* af dessa fem personer skall förbruka tobak. Det är deras ensak, om de vilja nyttja denna öfverflödsvara eller icke.

Emellertid, om icke statskassans behof kräfver en förhöjd beskattning, vill jag för ingen del påyrka den, men kräfves den, och derom äro vi icke ännu fullt förvissade, så är jag af den mening, att öfverflödsvaran *tobak* bör bära denna beskattning framför *bröd* och *ost*. Denna enkla sats kan dock bestridas och bestrides med lifligt intresse af dem, som föra skyddsprincipens talan.

Jag tillåter mig att fortfarande yrka återremiss af de skäl, jag i ett föregående anförande framställt.

Grefve Strömfelt: Den siste ärade talaren har sagt, att protektionisterna icke förstå att skilja mellan skyddstullar och finanstullar. Deri, det erkänner jag, har han rätt. Vi kunna omöjligen förstå det, emedan skyddstullar lika väl som finanstullar, såsom han benämner dem, gå *alla* till statsbehovens fyllande och äro således finanstullar. För att undgå att lägga så mycket på den *direkta* beskattningen, det vill säga på folkets debetsedlar, går man till tullar. Någon skilnad dem emellan kunna *vi*, som icke gjort hårklyfverier till vår uppgift, aldrig erkänna.

Vidare yttrade han, att jag beräknat en konsumtion af 8 skålpund tobak per individ. Jag sade 3 skålpund. Han påstod äfven, att jag uteslutit en del af familjen. Han bör väl känna, att vid hvarje statistisk beräkning göres kalkylen efter hufvudtal. Hvar och en, som förbrukar denna vara, förbrukar naturligtvis i sjelfva verket mycket mera deraf, än på hans person belöper, då *alla* tagas med i räkningen. Jag kan icke komma till något annat medeltal för en familjefader, än att jag, när statistiken säger, huru mycket som förbrukas af hvarje individ i landet, först räknar efter, af huru många personer en familj i medeltal består, och derefter huru många skålpund sålunda förbrukas. Jag ber att få erinra den ärade talaren, huru den undersökningskomité gjort, i hvilken han sjelf sitter såsom ordförande. Den har infordrat upplysningar från oss om, huru mycket tobak hvarje arbetare med sin familj *per person* förbrukar. Den går således på alldeles samma sätt till väga, som den ärade talaren här sökt att krängla bort. Jag hoppas dock, att det icke lyckats.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner: först på bifall till punkten, derefter på afslag derå och bifall till den i ämnet väckta motionen samt vidare på återremiss; hvarefter och sedan propositionen på bifall till punkten förnyats, densamma förklarades vara med öfvervägande ja besvarad.

8:de punkten.

*Tullen på
tändstickor
och tänd-
svamp.*

Friherre af Ugglas: Jag kan gärna instämna med Bevillings-Utskottet deri, att bibehållandet af denna tullafgift hvarken är för statsverket af någon betydelse eller för den inhemska industriens utveckling erforderlig, likasom jag erkänner, att hela afgiften är så ringa, att den icke har någon egentlig betydelse. Men Utskottet har icke beaktat den del af frågan, som synes mig vara den viktigaste och som, om man granskar den ordentligt, för mig leder till ett afslag. Den ärade motionären har framhållit, att det skulle pågå en stor agitation inom Tyskland med utsigt till framgång och som afsåge utestängandet af de svenska fabrikanterne från marknaden. Han har uppgifvit, att i Tyskland såsom skäl för en sådan åtgärd åberopats den höga tullsatsen i Sverige. Hvad blir nu resultatet, om Utskottets förslag skulle bifallas? Tror man verkligen, att, om en sådan agitation, som den motionären omtalat, förefinnes, Tyskland genom bifall till detta förslag skulle afhållas från att gå en väg, på hvilken det slagit in? Nej, mine Herrar, jag tror det icke. Resultatet blefve, att Tyskland åsatte en högre tullsats, som afsåge utestängande af svenska tändstickor från den tyska marknaden, under det vi helt beskedligt toge bort vår tull och derigenom underlättade importen af tyska tändstickor i Sverige. För min del tror jag icke, att det kan kallas att hylla en klok tullpolitik. Nog är det då väl mera skäl i att vi nu behålla gällande tullsats för att sedan på underhandlingarnes väg möjligtvis söka förmå Tyskland att icke sätta en högre tullsats; men icke böra vi börja med att sjelfva öppna portarne och sedan nöja oss med hvad Tyskland gör. Jag skall taga ett exempel. Om t. ex., sedan bränvinet nu littat väg till Tysklands marknad, man der ville utestänga svenskt bränvin, och såsom skäl därför åberopade vår högre tull på bränvinet, skulle vi svenskar då taga bort tullen på denna vara och således öppna landet för det tyska bränvinet? I sådana fall är det bättre att behålla den tullsats, man har. Dertill kommer i denna fråga, att jag icke anser det vara rätt att under den pågående utredningen af näringarnes tillstånd göra en sådan rubbning, som här är ifrågasatt. Tullkomitén har, efter hvad jag förnummit, på ett, såsom jag tycker, synnerligen klokt sätt infordrat upplysningar rörande alla näringars tillstånd i landet, och jag förmodar, att äfven tändsticksfabrikationen häri inbegripes. Det synes mig således ur alla synpunkter origtigt att nu bifalla den ifrågavarande motionen, hvarför jag för min del anhåller om afslag å Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Stråle, Holdo: Efter den nästföregående talarens yttraude inskränker jag mig till att med honom instämna i hans yrkande om afslag.

Herr Bennich: Jag skall icke alls förfakta bifall till Utskottets förslag. Men jag ber att få fästa Herrarnes uppmärksamhet derpå, att detta förslag är af Utskottet framlagt med anledning af en motion, utgången — efter allt hvad Utskottet hade anledning att antaga — från den industri, hvares intresse här är i fråga. För min del har jag

Tullen på
tändstickor
och tänd-
svamp.
(Forts.)

alltid ansett det vara Riksdagens pligt att se till, att hvarje industri-
gren bereddes så mycket fördelar, som genom tullagstiftningen är
möjligt, dock att det icke skedde på konsumenternas bekostnad. Riks-
dagen har tid efter annan borttagit tullsatsen på de råämnen, hvilka
användas för tändsticksfabrikationen, så att numera tryckes denna fa-
brikation icke af några tullar på sina råvaror. Denna fabrikation har
också utvecklats sig med en sådan kraft, att den kunnat uppträda täf-
lande i hela världen. Icke endast inom vår verldsdel och de mest
civiliserade länderna, utan den har spridit sina produkter snart sagdt
kring hela jordklotet. Vid sådant förhållande och då industriidkarne
sjelfva begära, såsom med deras fördel öfverensstämmande, att slippa
synas vara skyddade af denna tullsats, synes det mig som om Utskottet
bort tillstyrka detta; så mycket mera som statskassan på intet sätt
beröres af denna fråga. Jag vill nemligen minnas, att ifrågavarande
artikel under åren 1875—1879 gifvit i medeltal 24 kronor i tull-
inkomst om året. För dessa 24 kronor i tull lär väl Riksdagen icke
vilja bibehålla denna tullsats, och för någon annan orsak än den in-
hemska fabrikationens skydd skulle den väl icke bibehållas. Någon
fördel af att hafva en beskattning, som intet inbringar, intet skyddar,
till intet gagnar, kan jag icke finna. Vi hafva dessutom under en
lång följd af år sökt att ur tulltaxan utrensa artiklar, hvilka lemna
liten eller ingen tullinkomst, och detta är visserligen en artikel, som
lemnar bland de minsta kapitalen. Vill man icke gå tändsticksfabri-
kanternas önskan till mötes, så må gerna för mig tullsatsen kvarstå.
Jag har understött motionen, emedan den utgått från industrien sjelf
och ansetts lända till den svenska industriens fördel.

Herr Ljungqvist: Det är underligt, att en fråga af så enkel
beskaffenhet som denna skall möta så mycket motstånd, då den ju icke
har någon betydelse på annat sätt än att den *kan* medföra skada, om
den icke blir löst. Det är nemligen verkligen så — och det är icke,
såsom en reservant yttrar, ett lösligt antagande af en uppskrämd fan-
tasi — att i Tyskland pågår en agitation, dervid bland annat den
svenska tullsatsen begagnas såsom agitationsmedel. Motionen har en-
dast afsett att få bort detta agitationsmedel, och jag ber att få betyga
Utskottet min tacksamhet för det sätt, hvarpå Utskottet redogjort för
frågan.

Den förste ärade talaren påstod, att det icke vore skäl att för en
sådan sak nu rubba tulltaxans stabilitet. Om det gälde att införa
någon ny tullbestämmelse eller uppställa nya hinder för den interna-
tionella samfärdseln, kunde väl ett sådant skäl rättvisligen anföras;
men då det blott är fråga om den enkla saken att taga bort en tull-
bestämmelse, som står der onyttig och som kan blifva skadlig, må
det tillgifvas mig, om jag måste betrakta rädslan för detta borttagande
rent af som en fördom.

Det var alldeles icke oväntadt att äfven vid denna fråga få höra
talas om de stora komitéerna och det verk de skola genomföra. Talet
om komitéerna är nu dagens sed. Det är vårt slagord, vårt universal-
medel. Det är så att säga ett slags politiska Morrisons piller, som

hjelpa för alla åkommor, stora och små. Man borde kanske dock ihågkomma, att medlet icke alltid är oskadligt för organismen.

Jag skall nu bedja om att få med några ord beröra en uppgift, som en reservant framburit. Han har yttrat, att några af de svenska tändsticksfabrikerna, naturligtvis med undantag af den fabrik, som ansetts hafva föranlett motionen, »till största delen hade sin afsättning inom landet». Denne ärade reservant har vid ett annat tillfälle här i Kammaren öppet bekänt, att han, ehuru väl hemmastadd med förhållandena i Stockholm, föga kände till landsorten; det hade varit särdeles lämpligt, att han erinrat sig denna sannfärdiga bekännelse äfven vid detta tillfälle; ty hvar och en, som känner närmare till landet och särskildt den ifrågavarande fabrikationen, vet att just exporten kan sägas utgöra samtliga de svenska tändsticksfabrikernas existensvillkor. Det må väl medgifvas, att de öfriga fabrikerna, om hvilka reservanten talar, visserligen hafva *någon* afsättning inom landet och förnämligast på de orter, der de äro belägna; detta må så mycket mera varda händelsen, som den predominerande fabriken alltid sökt afhålla sig från en ifrig eller kraftig konkurrens på sådana platser. Det torde vara lätt att inse, att om Jönköpings tändsticksfabrik blir utestängd från något yttre område för sin export, den då skulle nödgas söka så mycket större afsättning för sina produkter inom landet, och det är icke svårt att förstå, hvilken skada de andra svenska tändsticksfabrikerna derigenom skulle lida. Dessutom är jag i tillfälle att meddela, att Jönköpings tändsticksfabriks export uppgick under år 1878 till 4,688,000 skålpund, under år 1879 till 5,690,000 skålpund och under år 1880 till 6,259,000 skålpund, hundratalen oberäknade. Ser man nu på den af Utskottet lemnade utredningen i ämnet, gifver den vid handen att totalexporten under åren 1875—1879 uppgått till mellan 16 och 21 millioner skålpund årligen; och under 1880 uppgick den, som man torde erinra sig från den approximativa beräkning öfver rikets in- och utförsel, som tidigare under Riksdagen lemnats Kammarerna, till 22,900,000 skålpund. Häraf framgår, att Jönköpings tändsticksfabrik endast exporterar ungefär en fjerdedel af hela totalexporten. Det visar sig således, att de öfriga tändsticksfabrikernas export är ganska betydlig, isynnerhet när man erinrar sig att för ett par år sedan Jönköpings tändsticksfabrik *ensam* exporterade mer än alla de öfriga tillsammans.

Jag skall endast bedja att få tillägga, att jag visst icke väntar att upphäfvandet af den inom Sverige gällande tullsatsen skall »direkt återverka på den tyska tullagstiftningen». Något sådant har jag visst icke yttrat eller ens tänkt mig! Tvärtom önskar jag lifligt att det stora tyska riket måtte utveckla och fullfölja sin tullagstiftning alldeles oberoende af och utan hänsyn till de svenska tändsticksfabrikerna, liksom jag äfven hoppas, att denna fråga icke skall inom den svenska Riksdagen uppväcka någon brand, äfven om sjelfva ämnet må kunna kallas eldfängdt. Men *då* onekligen denna tullsats gifver de tyska tändsticksfabrikanterna ett skäl, som kan bidraga till att skada de svenska fabrikanterna, *då* de svenska fabrikanterna icke kunna draga den minsta nytta deraf och *då* slutligen icke heller statsverket deraf hentat någon inkomst, vågar jag anhålla om upphäfvandet af den ifrågavarande tullbestämmelsen och bifall till Utskottets hemställan.

*Tullen på
tändstickor
och tänd-
svamp.
(Forts.)*

*Tullen på
tändstickor
och tänd-
svamp.
(Forts.)*

Herr Reutersvärd: Det är af de här uppträdande talarne endast motionären som yrkat bifall till Utskottets förslag. Den förste talaren yrkade afslag derä; och den andre förklarade sig icke hålla så strängt på Utskottets framställning i ämnet. Då den sista Riksdagen ingick till Kongl. Maj:t med anhållan, att »Kongl. Maj:t täcktes åt sakkunnige personer uppdraga att verkställa en omfattande och sorgfällig undersökning af våra hufvudsakliga näringars och industrigrenars nuvarande ställning»; så frågas det: skulle man icke kunna gifva sig till tåls med att borttaga denna tullsats, åtminstone så länge till dess man finge se denna utredning? Jag vågar påstå, att Utskottet icke gjort någon utredning i frågan och icke haft någon annan ledning för sitt omdöme än motionärens yrkande och specialerna, hvad tullintraderna beträffar.

Tyskland eger för närvarande en tullsats å tändstickor; vi ega också en sådan tullsats, som visserligen är högre än den tyska; men om man nu önskar komma till likhet med de tyska förhållandena, hvad är väl då naturligare än att sänka vår tullsats, så att den blir lika med Tysklands? Men hvad ligger väl deri för skäl att stryka bort den helt och hållet? Icke heller är det för mig något talande skäl för en sådan åtgärd i det förhållandet, att denna tull icke gifver staten någon väsentlig inkomst; tredje mans rätt får väl icke derföre förbises.

En talare — jag vet icke om han är delegare i Jönköpings tändsticksfabrik — har uppgifvit att denna fabrik önskade tullens borttagande. Det är mycket möjligt att denna mäktiga fabrik anser sig icke behöfva något skydd och att tullens borttagande kan vara förenligt med dess intresse. Men säkert är, att många af de öfriga tändsticksfabrikerna hafva att kämpa med de största svårigheter, och det vore kanske äfven skäl att höra deras mening i frågan. Är väl saken af den vigt och betydelse att man, vid denna riksdag, då man ju önskar att allt skall förblifva i samma skick som vid förra riksdagen, bör göra dylika partiella förändringar som den nu ifrågasatta?

Jag tillåter mig yrka afslag åt Utskottets betänkande i denna del.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes propositioner, först på bifall till punkten och sedan på afslag derä; och förklarades den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller 8:de punkten i Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås punkten.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 39;
Nej — 24.

9:de punkten.

Herr Bennich: Jag vågar förutsätta, att denna Kammare blir sina åsikter trogen och att Kammaren i denna fråga hellre än i någon af de föregående biträder motionärens förslag. Skälen därför äro så i ögonen fallande, att, efter den diskussion, som här hela dagen förekommit, det icke bör erfordras någon vidare utveckling af desamma. Det kan icke undfalla någon af Kammarens ledamöter, att här föreligger en beskattning på de allra första lifsförnödenheterna. Det må vara att denna beskattning litet hårdare träffar den ena än den andra klassen af svenska medborgare, men visst är, att denna beskattning träffar lifsmedel, af hvilka hvar och en medborgare är i behof. Efter de grundsatser, som genomgå vår svenska tullagstiftning, är den en afvikelse så i ögonen fallande, att den icke bör inrymmas i vår lagstiftning annat än som ett snart öfvergående ondt.

Jag skall icke ingå i någon närmare utveckling af skälen för mitt yrkande om bifall till motionen och afslag å Utskottets hemställan. Jag tror att andra talare i Kammaren nog komma att förse Kammararen med ganska många detaljer i det hänseendet. Jag yrkar bifall till motionen.

Herr Ekman, Johan Jacob: Då tiden redan är långt framskriden, skall jag icke länge uppehålla Kammarens ledamöter. Jag ber att få instämma med den näst föregående talaren, att om något af de förslag, jag här tagit mig friheten att väcka, bör hafva utsigt att vinna framgång, så lär det väl vara just detta. Vi måste väl alla medgifva, att inregistreringsafgiften icke är annat än en tull, men en mycket dålig sådan, ty benämningen förväxlar begreppet om hvad dermed åsyftas, och tillämpningen försvåras betydligt derigenom att man gifvit pålagan ett oegentligt namn.

Jag hade trott att den föregående talaren skulle yttra sig om de kostnader för trafikanterna, som åtfölja denna tull. Mig har blifvit sagt, att dessa kostnader äro ganska betydliga, och denna omständighet skulle således kunna anses motsäga hvad Utskottet anført eller att »afgiften blifvit satt så låg, att dess inverkan på varans pris bland öfriga samverkande faktorer försvunne». Jag förstår verkligen ej heller att, när en ny faktor tillkommer till andra, som redan finnas, verkan deraf skall försvinna; utan jag tror snarare att motsatsen inträffar.

Om sjelfva saken lär väl nu icke mycket vara att säga. Allt hvad här blifvit sagt om tull på lifsförnödenheter i allmänhet, gäller i ännu högre grad just om denna. Men med hänsyn till hvad Utskottet anført med anledning af hvad jag i min motion nämmt, om att afgiften på hvetemjöl syntes hafva afsett att rikta allenast ett mycket ringa fåtal af qvarnegare, samt att det kunde vara tänkbart att dan-

Inregistreringsafgifterna för hvetemjöl, gryn och böror.

Inregistreringsafgifterna för hvetemjöl, gryn och böror.
(Forts.)

ska qvarnegare inflyttade i Sverige och här förmalde den danska spannmålen, hvarigenom någon fördel för staten af denna afgift icke komme att ega rum, ber jag få påpeka att denna förmodan synes, efter hvad man på senare tid förnummit, komma att förverkligas snarare än man kunnat ana.

Då man ej kan antaga annat än att det beslut, hvarvid förra Riksdagen med en majoritet af 160 röster mot 157 stannade, var fullkomligt omotiveradt, helst det icke grundades på någon som helst utredning i ämnet, får jag, med åberopande af de skäl, som förut under diskussionen rörande föregående punkter af detta betänkande blifvit anförda och då denna afgift, med afseende å de artiklar, som ensamt äro densamma underkastade, företrädesvis betungar just den arbetande klassen, vördsamt anhålla om bifall till motionen.

Herr Wallenius: Då jag förut icke yttrat mig i denna för landet så viktiga fråga, ber jag nu att få göra det för att klargöra min ståndpunkt i densamma. Jag kan icke framföra några bättre skäl för de frihandelsvänliga åsikter jag hyser, än som redan här blifvit af andre talare framställda, och äfven om jag skulle säga något i det fallet, vet jag väl, att det ej skulle komma att verka något på protektionisterna. Jag anser dock att jag icke bör helt och hållet naket framställa min trobekännelse såsom frihandlare, utan jag vill åtminstone på något sätt motivera den ståndpunkt, jag intagit i frågan.

Det har här blifvit oupphörligen ordadt om frihandlarnes teori, och att det icke finnes någon praktisk reson deri. Jag vill i motsats framhålla protektionisternas teori. Den går naturligtvis ut på att få en vara dyr, och för att få en vara dyr, är det nödvändigt att det är brist på densamma. Det är således bristens och nödens teori de föra på läpparne. Detta har för mig icke kunnat blifva någon giltig orsak att sluta mig till dem, utan tvärtom att skilja mig ifrån dem. De vilja lefva in i gamla traditioner och följa icke med sin tid eller de förbättrade tillverkningsmetoder, som göras i främmande länder. Om vi t. ex. här vilja taga in skördemaskiner till jordbrukets lättnad, vilja de slå sönder dem för oss, om de hade makt dertill. Om vi vilja använda utländska tröskverk med förbättrade konstruktioner, hvarigenom spannmålen göres lika god som utländsk, som säljes på samma marknad, der vår säljes, anse de det som ett ondt, som skadar tröskverkstillverkningen i vårt eget land. Om snillen slå sig tillsammans och fundera ut något för menskligheten lönande och nyttigt, som kan bespara menskligheten arbete och möda, så säga de att det är ett ondt, som icke bör finnas, derföre att arbetet förminskas. De vilja fördyra våra lifsförnödenheter, icke besinnande att, om vi skola kunna tillverka något här i landet och på utländska marknaden täfla med främmande nationer, är det ett nödvändigt vilkor att våra arbetare och vi sjelfva få våra lifsförnödenheter billigare. Detta vilja de icke erkänna. De vilja tvinga oss att tillverka varor, som för vårt land och vår industri äro onaturliga. De vilja t. ex. förmå oss att tillverka ost, genom att förmedelst tullar fördyra densamma, då vi kunna i dess ställe tillverka smör med mycket större fördel och sälja det utomlands.

Hvad nu särskildt förevarande fråga beträffar, så är denna inregistreringsafgift för mig en bland de mest vidriga tullar, ty den träffar just den klass, arbetaren, som skall hjälpa oss till rätta i våra ekonomiska förhållanden, som arbetar för oss och på hvars arbete vi lefva.

Derför kan jag icke annat än sluta mig till deras mening, som yrka afslag å Utskottets hemställan, och förenar mig med dem, som yrka bifall till motionen.

Herr Stråle, Holdo: I likhet med de två föregående talarne skall jag yttra mig i största korthet, så framt icke Kammaren emot förmodan skulle anse mig ega skyldighet att besvara den siste ärade talaren. Hans yttrande påminde mig om ett uttryck, som fäldes af en framstående ledamot af Ridderskapet och Adeln vid 1865—66 års riksdag, nemligen att de radikalaste frihandlare *han* kände, vore Nordamerikas indianer. Jag vill ej förneka att denna liknelse rann mig i minnet, då jag hörde den sista talarens frihandelsåsigter.

Hvad sjelfva saken beträffar, vill jag så mycket hellre instänma med de föregående talarne att icke återupprepa sina egna och andras skäl, som det skulle vara ogrannläga vid denna sena timme och dessutom fullkomligt ändamålslost. Men jag vill blott nämna, att Kongl. Maj:t i sin proposition beräknat en inkomst af 325,000 kronor af denna afgift. Det skulle vara mig kärt om de herrar, som ur 1882 års budget vilja stryka ut dessa 325,000 kronor och på samma gång vilja taga bort tilläggsbevillningen, benäget ville lemna upplysning om, hvar de vilja taga medel att ersätta denna beräknade inkomst. Jag vill slutligen till dessa herrar hemställa, huruvida de kunna besvara den frågan: Då en centner hvetemjöl i denna stund kostar 10 kronor 50 öre, huru mycket kommer då denna inregistreringsafgift att höja priset på brödkakan.

Friherre Klinckowström: Jag inskränker mig i anseende till den långt framskridna tiden till att endast värdsamt anhålla om bifall till Utskottets förslag.

Herr vice Talmanen: Då jag deltagit i öfverläggningen rörande de öfriga tullsatsen, som vid förliden riksdag åsattes, anhåller jag att äfven nu få till protokollet tillägga, att jag instänmer med dem, som yrka afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Nordenfelt: Jag vill endast bedja att få upplysa, att ställningen för närvarande är sådan, att, om Kongl. Maj:ts proposition angående anslagen å åttonde hufvudtiteln bifalles och förslagsanslaget till folkskoleväsendet höjes med 160,000 kronor, i denna stund ett öfverskott af 700,000 kronor finnes, inbegripet tilläggsbevillningen, hvilken af Kongl. Maj:t utom grundfondens förstärkning blifvit beräknad för de egentliga statsutgifterna till 531,300 kronor. Tillväxten af inkomsterna uppgår till 50,000 kronor af bankovinsten och 500,000 kronor af jernvägstrafikmedel, hvarjemte vi minskat utgifterna med 700,000 kronor, hvaremot vi höjt atskilliga förslagsanslag med tillsammans 390,000 kronor, så att ställningen, som sagdt, för närvarande

Inregistreringsafgifterna för hvetemjöl, gryn och böror.
(Ports.)

Inregistreringsafgifterna för hvetemjöl, gryn och bönor.
(Forts.)

är sådan, att vi hafva en behållning af 700,000 kronor utöfver hvad Kongl. Maj:t beräknat.

Friherre *Klinckowström*: Jag hemställer till Herr Nordenfelt, huruvida han inberäknat anslaget af 500,000 kronor till Nässjöbanan. Jag tviflar derpå.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes enligt de derunder framställda yrkandena propositioner, först på bifall till punkten och sedan på afslag derå och bifall till den i ämnet väckta motionen; och förklarade Herr Grefven och Talmannen sig anse sistnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

Friherre *Klinckowström* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 9:de punkten i Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej:

Vinner nej, afslås punkten och bifalles den i ämnet väckta motionen för så vidt den afser upphäfvande af inregistreringsafgifterna för artiklarne hvetemjöl, gryn och bönor.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 28;

Nej — 41.

Justerades ett protokollsutdrag, innehållande Kammarens beslut i afseende på det nu genomgångna betänkandet.

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts att på föredragningslistan för nästa sammanträde skulle bland Utskottsbetänkandena sättas främst de under dagens lopp första gången bordlagda utlåtandena och sist det denna dag andra gången bordlagda ärendet.

Kammaren åtskildes kl. 10 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.